

פרישה חכמה - המדריך המלא

בן צבי

סוף מעשה במחשבה תחילה

"סוף מעשה במחשבה תחילה", כך כתב ר' שלמה הלוי בשירו לכה דודי, ובמשפט אחד תמצת אמת פשוטה ונכונה, גם לתחום הפנסיה:
כל החלטה חשובה, מתחילה בתכנון.

רבים שואלים: "האם אני צריך תכנון פרישה?"
ובכן, זו לא השאלה הנכונה.

השאלה הנכונה היא: "האם אני זקוק לתכנון פרישה מורכב, או שתהליך פשוט יספיק לי?"

קיבוע זכויות ≠ תכנון פרישה

רבים טועים לחשוב שקיבוע זכויות הוא תחילת הדרך.
בפועל, קיבוע זכויות הוא השלב הסופי. הוא התוצאה של החלטות שכבר התקבלו.
כאשר התיק פשוט, וההכנסה הצפויה אינה חייבת במס, ניתן לבצע את הקיבוע באופן ישיר, ללא צורך בתכנון מעמיק.

אבל כאשר קיימים מספר מקורות הכנסה, או כאשר חלק מהקצבה צפוי להיות חייב במס, אין מנוס מלהבין קודם:

- מהו גובה ההכנסה הדרושה לך לאחר הפרישה?
- האם החסכונות שצברת מספיקים לכך?
- מהו המתווה האופטימלי למשיכת הכספים?
- ואיך לנצל בצורה מקסימלית את הטבות המס?

בדיוק בשביל זה נולד תכנון הפרישה.

ICIAL

PLANNING

על המדריך הזה

שמי עומר בן צבי, ואני עוסק בתכנון פרישה.
את המדריך הזה החלטתי לכתוב לאחר שנים שבהן ליוויתי פורשים מכל הסוגים.
אגב, זה המקום לציין שהמדריך כתוב בלשון זכר, אבל פונה באהבה לשני מגדרים.

המדריך אינו בא ללמד תכנון פרישה לעומק.
זהו תחום מורכב שדורש זמן, כלים טכנולוגיים וידע מקצועי.
למדריך יש שתי מטרות ברורות:

1. לחסוך כסף למי שאינו זקוק לתכנון מקיף, ולהעניק לו כלים לבצע את התהליך בעצמו.
2. להסביר למי שכן זקוק לתכנון מקיף, מה בדיוק עליו להבין ולבצע, ומדוע כדאי לו להיעזר באיש מקצוע.

מתי לא צריך תכנון פרישה?

אם קצבת הפנסיה שלך נמוכה מ־6,000 ₪, סביר להניח שלא תשלם עליה מס כלל (בכפוף לנקודות זיכוי וסטטוס משפחתי). במקרה כזה, תכנון פרישה לא יחסוך לך כסף, אלא לכל היותר ייצור עבורך סדר.
מה שנדרש הוא ביצוע קיבוע זכויות בלבד, תהליך בירוקרטי מול רשות המיסים, שמטרתו לקבוע פטור ממס על הקצבה. הסברתי על הנושא בהרחבה, במדריך לקיבוע זכויות.

מתי כן צריך תכנון פרישה?

כאשר הקצבה חוצה את סף המס, ובנוסף יש ברשותך גם חסכונות הוניים, קרנות השתלמות, פיצויים, דירה להשקעה, או מקורות הכנסה נוספים.
במצב כזה, הסיפור משתנה לחלוטין.
כאן, תכנון נכון יכול לחסוך עשרות ואף מאות אלפי שקלים לאורך זמן, על ידי שילוב חכם בין מקורות, תזמון משיכות, והבנה של תקנות מס הכנסה.

מה תקבל כאן?

המדריך כתוב בשפה פשוטה, אבל הוא נותן ערך מקצועי אמיתי.
הוא יסביר לך את צורת החשיבה המתאימה לפרישה.
ממה מורכבת ההחלטה על הקצבה מול ההון, מה האפשרויות שעומדות בפניך, ואיך להימנע מהטעויות הנפוצות.

אם תתמיד בקריאה, יהיו בידיך הכלים להבין:

- האם אתה זקוק לתכנון פרישה מקצועי
 - או שאתה יכול להסתדר בעצמך.
- ולבסוף, תוכל לקבל החלטה מושכלת. בעצמך.

ההחלטות שאתה לא יכול להרשות לעצמך לטעות בהן :

תכנון פרישה הוא קודם כול מערכת קבלת החלטות.
לכל החלטה יש השלכות כספיות, מיסויים ורגשיות.
אין כאן נכון/לא נכון אבסולוטי, אבל יש שגוי מאוד, ויש חכם מאוד.
גם אם תחזור שוב ושוב על הביטוי "אני רק רוצה להבין כמה פטור מגיע לי", מאחורי הקלעים נדרש מענה לשאלות הרבה יותר עמוקות.

תכנון פרישה - קווים לדמותו

1

מה אתה רוצה שיקרה ביום שאחרי הפרישה?

- מהי ההכנסה החודשית שאתה שואף אליה?
- האם אתה מתכנן להמשיך לעבוד (ולשלב הכנסות)?
- האם יש הלוואות לסגור? תמיכה בילדים? טיפול בבן/בת זוג? זו שאלת "הלויף פלנינג" שדיברנו עליה, ואם אין לך תשובה עליה, שום קיבוע זכויות לא יהיה מדויק.

2

מהם כל מקורות ההכנסה שלך?

- פנסיה חודשית? מכמה גופים?
 - קרנות השתלמות?
 - קופות גמל? תגמולים? פיצויים?
 - ביטוחי מנהלים עם רכיב הוני?
 - תכניות חיסכון, דירות להשכרה, קצבאות ביטוח לאומי?
- אין תכנון בלי מיפוי. בלי זה אתה מתכנן בחלל ריק.

3

איך נכון לפרוס את המשיכות לאורך השנים?

וזו השאלה הגדולה באמת. כי אם תמשוך הכל כהון, אולי תוכל להשקיע, אבל תשלם מס. ואם תמשוך הכל כקצבה, אולי תשלם פחות מס, אבל לא בטוח שזה מה שמתאים לך. וגם אם הקצבה שלך גבוהה, ייתכן שלא תנצל נכון את הפטור, או שתגרום לעצמך נזק עתידי.

4

כיצד מבצעים את קיבוע הזכויות בהתאם להחלטות שקיבלת?

הקיבוע אינו "השלב הראשון", אלא הסיום הרשמי של תהליך התכנון.

טעויות נפוצות בתכנון פרישה

⚠ טעות נפוצה: להחליט לפי תחושת בטן

רבים מהפורשים מקבלים החלטות לפי "מה שנשמע הגיוני". למשל:

- "אני מושך את כל הקרן השתלמות – היא פטורה ממס!"
- "אני מפחד ממס, אז אני משאיר הכל לקצבה"
- "מה שיהיה יהיה. נראה מה ייכנס לחשבון ונחיה מזה"

התוצאה? מיסוי מיותר, תזרים לקוי, והחמצה של עשרות אלפי שקלים.

✓ מה עושה תכנון נכון?

מציג את המס

מציג בפניך את המס על כל אחד מהתרחישים

בונה טבלת תזרים

טבלת תזרים שנתית של הכנסות והוצאות עד גיל 90+

משקלל שינויים

משקלל שינויים עתידיים (פנסיית שאירים, קצבת נכות, מכירת נכסים)

ממקסם פטורים

ממקסם את השימוש בפטורים (ולא מוותר עליהם סתם)

עוזר לבחור

ולבסוף, הוא עוזר לך לבחור. לא רק לפי מס. לא רק לפי פחד. ולא רק לפי מה שהפקיד במוקד שירות הלקוחות אמר.

בודק השפעות

בודק השפעה של החלטה אחת על השאר

תכנון שמבוסס על מספרים. מטרות. היגיון. וחיים שלמים.

הטעויות שרבים עושים (ועולות הרבה כסף)

רוב האנשים לא מקבלים החלטות גרועות. הם פשוט לא מקבלים החלטות בכלל. הם "זורמים", ונותנים לדברים לקרות. אבל כשמדובר בפרישה, מה שלא מתוכנן, מתרסק.

קיבוע זכויות בלי תכנון מקדים

הטופס פשוט, ההנחיות ברורות, אז למה לא למלא ולשלוח?

כי אחרי הקיבוע אין דרך חזרה.

אם קבעת פטור על מענקים, לא תוכל בעתיד לשנות ולקבל פטור על קצבה.

אם ויתרת על חלק מהפטור, הוא הלך.

וזה יכול לעלות לך עשרות אלפי שקלים במס לאורך כל החיים.

מתי זה קורה? 🔍

כשממלאים את הטופס לפי מה שהפקיד בקופה אמר או לפי עצה מחבר/רואה חשבון, בלי להבין את התמונה הכוללת.

משיכת כל ההון מידית

יש לך קרן השתלמות? קופת גמל הונית? פיצויים שלא חייבים בקצבה?

הפיתוי למשוך מייד מובן,

אבל לא תמיד זה הצעד הנכון.

במקרים רבים, משיכת ההון פוגעת ביכולת שלך לבנות תזרים קבוע,

או במקלטי מס שהיו יכולים לשרת אותך בהמשך הדרך.

מתי זה חכם? 🔍

כאשר מתכננים מראש, מתי, כמה ולמה.

לא כי "רציתי לקנות רכב" אלא כי "חישבתי שזה הזמן הנכון מבחינת מס ותזרים."

החלטות מבודדות במקום אסטרטגיה כוללת

- קיבלת החלטה על הקצבה, אבל לא שקלת את המס על שאר ההכנסות.
 - בחרת מסלול השקעה חדש בלי לבדוק השפעה על המס.
 - לא בדקת את גובה הקצבה של בן/בת הזוג מול הפטור הכולל.
- תכנון פרישה הוא מערכת של החלטות תלויות זו בזו. שינוי קטן במקום אחד, משנה את כל המבנה.

הסתמכות על מידע חלקי

היו כאלה שאמרו לך ש"עד 4,600 ש"ח קצבה אין מס".
או ש"אם יש נקודות זיכוי אתה מסודר".
או ש"המדינה נותנת פטור. פשוט תמלא את הטופס".
רק שלרוב, המספרים האלה כלליים מדי, ומתייחסים רק לחלק מהתמונה.
מעמד אישי, קצבאות נוספות, המשך עבודה, משנים את התמונה מהיסוד.

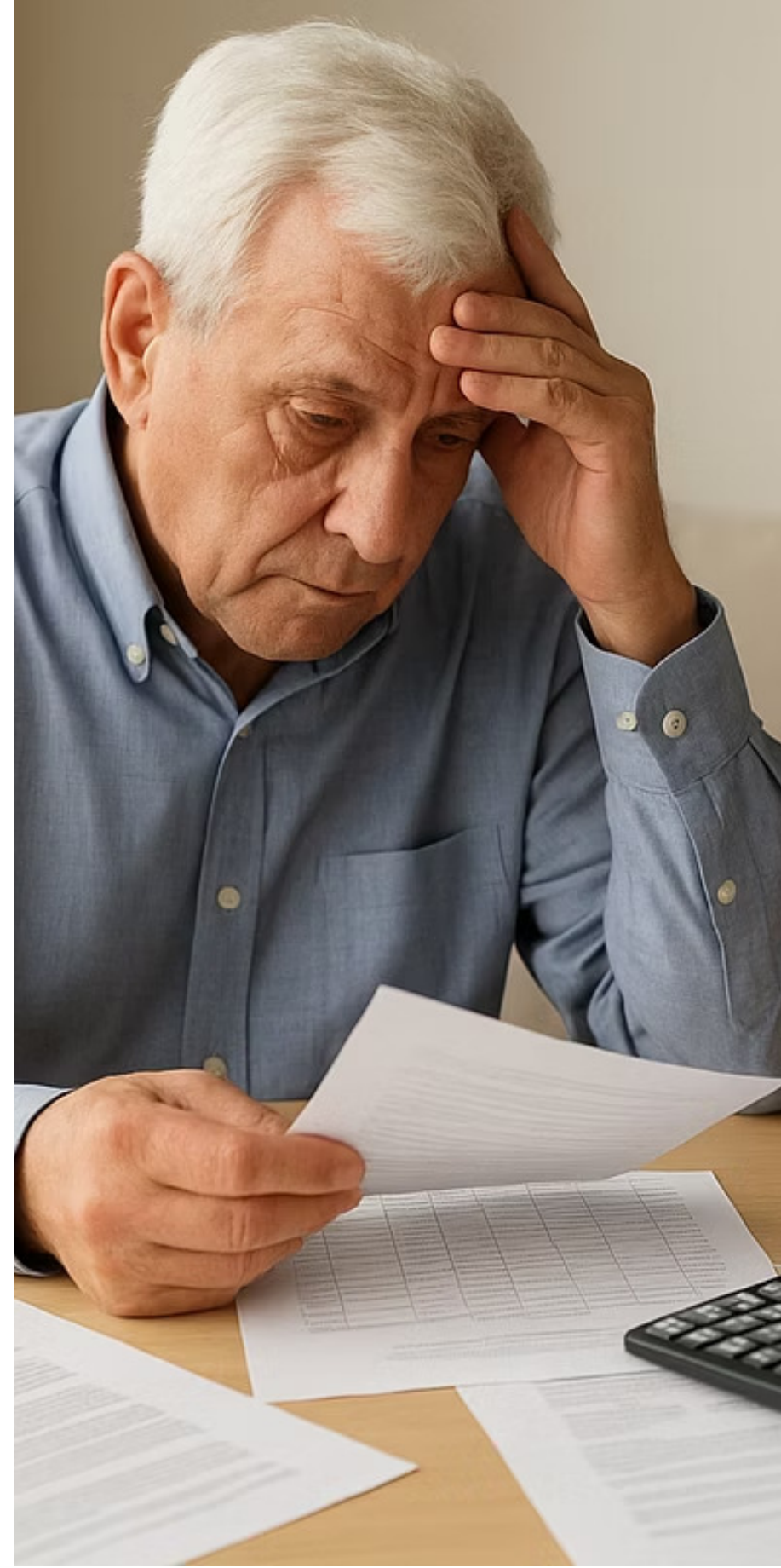
דחייה עד לרגע האחרון

זה נשמע טריוויאלי – אבל קורה כל הזמן.
פורשים נזכרים להתייעץ אחרי שכבר התחילו לקבל קצבה.
או אחרי שכבר בוצע הקיבוע. או כשפקיד השומה דוחה את הבקשה בגלל טעות.
ובשלב הזה, אין הרבה מה לתקן.

המסקנה:

**תכנון פרישה הוא לא מותרות.
הוא מנגנון שמונע טעויות קטנות, שמצטברות להפסד גדול.**

איך בונים תזרים פרישה נכון?

פרישה היא לא אירוע. היא תקופה.

ולכן השאלה החשובה היא לא כמה חסכת, אלא איך תחיה מהחיסכון הזה לאורך זמן.

רוב הפורשים יודעים את המספרים הבאים:

- מה גובה הפנסיה החודשית שצפויה להיכנס
- מה היתרה בקרן ההשתלמות או בקופת הגמל
- אולי גם כמה פיצויים ייכנסו בקרוב

אבל כמעט אף אחד לא בונה תזרים מסודר.

וזה בדיוק ההבדל בין "אני מסתדר" לבין "אני שקט".

מהו תזרים פרישה?

תזרים פרישה הוא טבלת הכנסות והוצאות שנתית שמלווה אותך מגיל הפרישה ועד גיל +90.

בצד ההוצאות:

- מחיה שוטפת: דיור, מזון, רכב, בריאות
- תשלומים מיוחדים: תמיכה בילדים, טיולים, שיפוצים
- הוצאות חד־פעמיות: החלפת רכב, אירועים משפחתיים
- מסים: מס הכנסה, מס רווחי הון

בצד ההכנסות:

- קצבאות פנסיה
- ביטוח לאומי
- קצבאות שארים (אם יש)
- משיכות מהון (קרן השתלמות, קופ"ג, תגמולים)
- שכירות, השקעות, עבודה נוספת

למה זה חשוב?

1

כי הפנסיה החודשית היא רק חלק מהתמונה

גם אם היא נראית סבירה, ייתכן שהיא לא תספיק כשתצטרך להוציא יותר.

2

כי אתה צריך להבין כמה כסף למשוך מהחסכונות, ומתי

אם תמשוך יותר מדי בהתחלה, תישאר בלי כלום בגיל 80.

אם תמשוך מעט מדי, תשלם מס מיותר או לא תחיה ברווחה.

3

כי בלי תזרים - אתה לא יכול לדעת אם בכלל אפשר לבצע את התכנית שלך

האם אפשר לדחות את הקצבה בשנה?

האם כדאי לפרוס מענק?

האם אפשר לעזור לילדים עכשיו, או רק עוד 5 שנים?

הפרישה שלך לא נמדדת לפי הסכום שחסכת, אלא לפי הדרך שבה אתה מושך את הסכום הזה.

לרוב הפורשים יש שילוב של כמה אפיקים:

- פנסיה תקציבית או צוברת (קצבה חודשית)
- קופת גמל עם רכיב קצבתי
- קרן השתלמות או קופ"ג הונית (הון נזיל)
- פיצויים. פטורים ו/או חייבים
- נכסים נוספים (שכירות, חיסכון פרטי, דירה שנמכרת וכו')

מהן האפשרויות שעומדות בפניך?

קבלת כל החיסכון כקצבה חודשית

1

יתרון: פטור ממס על חלק מהקצבה (באמצעות קיבוע זכויות)
חסרון: הכסף נזיל רק כקצבה, אי אפשר "לשלוף" סכומים גדולים במקרה הצורך

היוון חלק מהקצבה

2

"למשוך את הקצבה מראש", כלומר לקבל סכום חד־פעמי במקום חלק מהקצבה העתידית לעיתים כרוך במס, תלוי בגיל ובשנת ההיוון
עלול לקחת חלק נכבד מהטבות המס.

משיכת קופות הוניות

3

ללא קנס מס אם עברו שש שנים (בהשתלמות) או אם המעמד הוני בקופ"ג
לעיתים השילוב של משיכה הונית וקצבתית מביא לחיסכון המס המירבי

מה הבעיה בשאלה "מה עדיף - קצבה או הון?"

שהיא מנותקת מההקשר. השאלה היא לא רק מה עדיף, אלא:

- מה אתה צריך?
- מהו גובה הפטור שנותר לך?
- מה מצבך המשפחתי?
- האם צפויות הכנסות אחרות בעתיד?
- מה קורה אם אחד מכם ילך לעולמו? (אלמ"ן / אלמ"נה)

התשובה משתנה בכל מקרה. לכן נדרש תכנון אישי.

מה עושים עם דירות, חסכונות ותיקי השקעות?

שילוב נכסים הוניים לא נזילים בתכנון הפרישה

כשאנחנו שואלים "כמה כסף יש לך לפנסיה", אנחנו שוכחים שלפעמים חלק מהתשובה נמצא בדירה להשקעה, בתיק השקעות רדום, או בחיסכון ששכחת ממנו בכלל.

רוב תכנוני הפרישה מתמקדים בשלושה רכיבים:

1. פנסיה חודשית
2. חסכונות פנסיוניים (קופ"ג, השתלמות, פיצויים)
3. קיבוע זכויות ופטור ממס

אבל החיים האמיתיים יותר מורכבים. לרבים יש גם:

- דירה נוספת להשקעה
- נכס שהתקבל בירושה
- תיק השקעות בבנק
- חיסכון פרטי בעובר ושב
- תכנית חיסכון של הילד, שההורים ממשיכים לממן.

ולפעמים זה לא נכס אחד, אלא שלושה - ארבעה מקורות שונים, שכל אחד מהם משפיע על התמונה הכוללת.

למה זה חשוב?

כי תזרים הפרישה לא מתקיים בוואקום.

אם יש לך הכנסה משכירות - היא עלולה להיות חייבת במס.
אם אתה מתכנן למכור דירה - צריך להביא בחשבון מס שבח.
אם תתחיל לממש מניות - תחויב במס רווחי הון.

וככל שהנכסים האלה לא נכללים בתכנון,
כך אתה מסתכן בתשלום מס גבוה, או בתזרים לא מאוזן.

התוצאה? תכנון שנראה "מושלם" על הנייר,
אבל בפועל מוביל למס כולל גבוה בהרבה.

1 מה נדרש לעשות?

למפות את כלל הנכסים - כולל כל רכיב שהוא לא קצבה

2 להכניס את כולם לתזרים

כהכנסה עתידית או כהוצאה צפויה

3 לבחון את חבות המס על כל אחד

מס הכנסה, מס שבח, רווחי הון

4 לבצע אופטימיזציה כוללת

לשלב בין מועד מכירה, משיכה והצהרה

סדר עבודה בתכנון הפרישה

סימולציית תרחישים

צור לפחות שלושה תרחישים: פרישה רגילה, מוות של בן/בת זוג, משיכת הון מוקדמת. בדוק איך כל תרחיש משפיע על התזרים והמסים שלך.

מיפוי מלא של כלל הנכסים והקופות

אסוף את כל המידע על פנסיות, גמל, השתלמות, ביטוחי מנהלים, דירות, תיקי השקעות וחשכונות. היעזר בדוח המסלקה הפנסיונית ובאתר 'הר הכסף'.

הבנת זכויות המס שלך

חשב את יתרת הפטור ממס המגיעה לך לפי גיל, טופס 161 א/ד, וסטטוס אישי. במקרים פשוטים, ניתן למלא טופס קיבוע לבד באתר רשות המסים.

בניית תזרים פרישה שנתי

השתמש באקסל כדי לבנות טבלת הכנסות והוצאות מגיל פרישה ועד גיל 90+. הכנס את כל מקורות ההכנסה ואת ההוצאות הקבועות והמשתנות.

ניסוח מתווה ראשוני להחלטות

קבע טיוטה לתמהיל הרצוי בין קצבה להון, מועד הקיבוע, שימוש במענקים ופטורים. אם הסתבכת או התמונה לא ברורה – זה בדיוק השלב לפנות לייעוץ מקצועי.

1

🔧 איך בונים טבלת תזרים פשוטה לבד?

1. פתח קובץ אקסל חדש
2. סדר את השנים בעמודות מגיל פרישה עד +90, ורשום בשורות את כל מקורות ההכנסה וההוצאות החזויות. חשב יתרה שנתית וצור תרחישים שונים.
3. בכל שורה רשום מקור הכנסה: פנסיה, ביטוח לאומי, שכירות, קרנות הון.
4. הוסף שורות להוצאות שוטפות, חד-פעמיות ומסים.
5. חשב את היתרה השנתית.
6. חזור על הפעולה לתרחישים נוספים (למשל, אלמנות, מכירת נכס).

2

🔧 איך ממפים את הנכסים הפנסיוניים?

1. הפק דוח מסלקה פנסיונית מהאזור האישי באתר 'האוצר שלי'.
2. ערוך טבלה: שם הקופה, גוף מנהל, סוג משיכה, סכום נזיל.
3. הוסף עמודה לסוג ההכנסה (קצבה / הון) ולמועד צפוי למשיכה.
4. הוסף את המידע לתזרים שנתי מלא.

3

🔧 איך מבצעים קיבוע זכויות לבד (במקרים פשוטים)?

1. היכנס לאזור האישי של רשות המסים.
2. מלא טופס 161ד לפי הנחיות המדריך לקיבוע זכויות.
3. ודא שאתה מבין מה הפטור שאתה מבקש – אין דרך חזרה לאחר האישור.
4. תהליך זה מתאים רק למקרים פשוטים.

חשוב לזכור: בניית אסטרטגיית פרישה היא תהליך שדורש ראייה רחבה ותכנון לטווח ארוך.

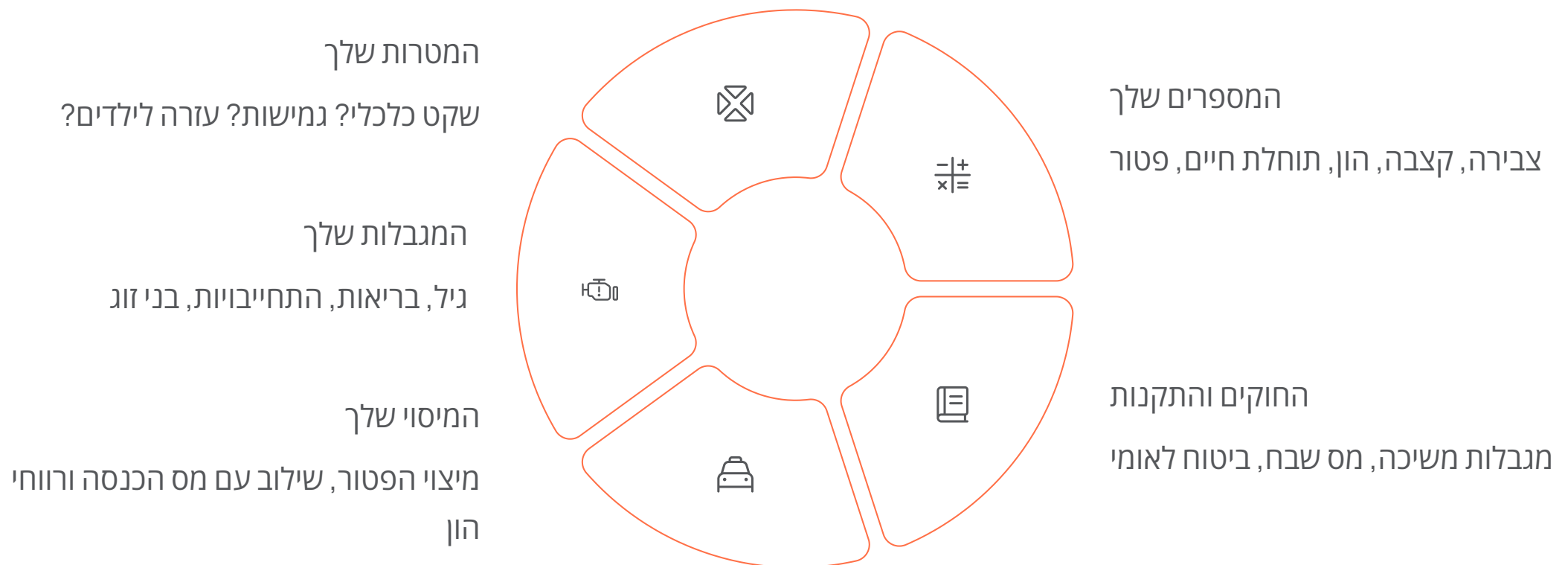
איך בונים אסטרטגיית פרישה מותאמת אישית?

מה שמתאים לשכן שלך, לאו דווקא מתאים לך.
מה שעבד מצוין לאחריך, עלול להכשיל אותך.
בפרישה, אין תחליף לתכנון מותאם אישית.

עד עכשיו דיברנו על רכיבי התכנון:
קצבה, הון, תזרים, פטור ממס, נכסים לא פנסיוניים.
אבל השלב החשוב באמת, הוא איך מרכיבים מכל אלה אסטרטגיה שלמה אחת, שמניבה תוצאה מיטבית עבורך.

מה זו אסטרטגיית פרישה?

זו תכנית שמגיבה לכל אחד מהרכיבים הבאים:

איך בונים אותה?

שלב 1 - מיפוי מלא

- כל קצבה, כל קופה, כל חשבון בנק, כל הלוואה.
- מה מובטח? מה לא? מה נזיל? מה סגור?

שלב 2 - תחזית תזרים

- בונים טבלת הכנסות והוצאות עד גיל 90+
- משקללים מדדים, אינפלציה, בריאות, אלמן/ית

שלב 3 - זיהוי נקודות תכנון

- מתי מתחילה קצבת ביטוח לאומי?
- מתי מתחילה/ נגמרת הטבת ממס?
- האם יש שנה עם הכנסה חריגה?
- מתי כדאי למכור דירה?

שלב 4 - גיבוש תמהיל משיכה

- מה הופך לקצבה ומה נמשך כהון?
- כמה למשוך כל שנה?
- מתי לעשות קיבוע? מתי היוון?
- איך לחלק בין בן/בת זוג?

תכנון טוב מביא:

- ✓ ודאות כלכלית
- ✓ שליטה מלאה בקבלת החלטות
- ✓ מקסום של פטור ופטור עתידי
- ✓ התאמה לצרכים האישיים
- ✓ שקט נפשי

כך תתכונן לפגישת תכנון פרישה

כבר עשית את הצעד הראשון. קראת, הבנת, והתחלת לחשוב תכנון. עכשיו הגיע הזמן לעבור משלב הידע, לשלב הביצוע.

פגישת תכנון פרישה מקצועית היא לא שיחת מכירה. היא פגישה שבה מקבלים החלטות שישפיעו על עשרות השנים הבאות. כמו בכל תהליך מקצועי, ככל שתגיע מוכן יותר, כך תפיק ממנה הרבה יותר.

מה להביא לפגישה?

מסמכים בסיסיים:

- דוחות קופות עדכניים (פנסיה, גמל, השתלמות, ביטוחי מנהלים)
- אישורי מסלקה פנסיונית (אם יש)
- טופסי 106 / תלושי שכר אחרונים
- מידע על נכסים נוספים: דירות, תיקי השקעות, חסכונות
- טופס 161 (אם קיבלת פיצויים)

פרטים משלימים:

- גיל בן/בת הזוג
- מצב משפחתי
- ילדים/נתמכים
- תוכניות עתידיות (עבודה, מכירת נכס, ירושה צפויה)

שאלות שחשוב לשאול את איש המקצוע:

1. האם אתה מתכנן פרישה מוסמך / בעל רישיון שיווק פנסיוני?
 2. באילו כלים אתה משתמש כדי לבנות את התחזיות?
 3. מה כלול בשירות? רק תכנון, או גם ביצוע מול הרשויות?
 4. האם תהיה לי תכנית כתובה מסודרת?
 5. איך נוכל לבדוק אם נחסך לי מס בפועל?
- אל תתבייש לשאול. אתה לא קונה חולצה. אתה מקבל החלטה כלכלית לחיים.

איך נראית תכנית תכנון פרישה מקצועית?

- ✓ תזרים הכנסות והוצאות שנתי עד גיל 90+
- ✓ תמהיל קצבה/הון אופטימלי
- ✓ תחזית מס + טבלת פטורים
- ✓ המלצות אופרטיביות (מה למשוך, מתי, מאיפה)
- ✓ טיוטת קיבוע זכויות לפי המתווה שנבחר
- ✓ סימולציות לתרחישים שונים (דחייה, היוון, שינוי סטטוס זוגי)

לסיום

אני כותב את הדברים האלה לא מתוך ספר, אלא מתוך פגישות יומיומיות עם אנשים אמיתיים. אני רואה את החששות, את חוסר הוודאות, את הפער בין מה שחושבים שיהיה, לבין מה שיכול להיות באמת.

אם יש לך שאלה, גם קטנה, גם כללית - אני כאן בשבילך.

אין התחייבות, אין התחכמות. יש רק רצון לעזור לך לפרוש נכון.

☎ אפשר ליצור קשר ממש עכשיו להתייעצות, לשיחה ראשונית, או לקבלת תכנון מקצועי מותאם אישית.

כי אחרי שפרשת - אין הזדמנות שנייה לתכנן את זה מחדש.

